

MENTOR

AKADEMİK SANAT VE TASARIM DERGİSİ
ACADEMIC ART & DESIGN JOURNAL
e-ISSN: 3062-3022, <https://mentorakademik.com>
Mentor, Cilt:2, Sayı:4, 18-32, 2026
DOI: 10.64293/mentor.v2i4.46

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

DİJİTAL AKTİVİZMDE GRAFİK TASARIMIN GÖRSEL ANLATIMA KATKISI

Yasin AVCI¹

Öz

Grafik tasarım, toplumsal sorunların görünür kılınmasında etkili bir iletişim aracı olarak dijital platformlarda sosyal ve politik taleplerin ifade edilmesinde ve dijital aktivizm uygulamalarında yoğun biçimde kullanılmaktadır. Dijital iletişim ortamlarının yaygınlaşması ile birlikte bu mecraların kullanım biçimleri de dönüşmekte, grafik tasarım ise dijital aktivizmin görsel iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde iklim krizi, eşitsizlik, demokratik haklar ve göç gibi küresel sorunların görünür kılınmasında dijital aktivizm önemli bir rol oynamaktadır. Bu araştırma, dijital aktivizm kapsamında kullanılan grafik tasarım ürünlerinin görsel anlatım dilini sembol, metafor ve renk kullanımı üzerinden bu tasarımların anlam üretme, mesajı evrenselleştirme ve izleyiciyle hızlı iletişim kurma stratejilerini açığa çıkararak ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında görsel içerikler sunan TheGreats.co platformunda yer alan ve iklim, eşitlik, özgürlük ve demokrasi ve göç temaları incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi çerçevesinde tasarlanan çalışmada görsel içerik analizi yöntemi kullanılmış ve amaçlı örnekleme yoluyla seçilen toplam yirmi dört görsel tema, renk kullanımı, sembol ve görsel metaforlar açısından analiz edilmiştir. Analiz edilen görsellerde kullanılan sembollerin büyük ölçüde uluslararası düzeyde tanınan ve farklı kültürel bağlamlarda benzer anlamlar üretebilen göstergelerden seçildiği görülmektedir. Bu durum, dijital aktivizm kapsamında üretilen grafik tasarım ürünlerinin daha geniş kitlelere ulaşmasını kolaylaştırmakta ve mesajın hızlı bir biçimde algılanmasını desteklemektedir. Evrensel sembol kullanımının, dijital aktivist söylemin görünürlüğünü ve etkisini artıran önemli bir unsur olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Aktivizm, Grafik Tasarım, Afiş, Görsel Dil

THE CONTRIBUTION OF GRAPHIC DESIGN TO VISUAL NARRATIVES IN DIGITAL ACTIVISM

Abstract

Graphic design is used extensively on digital platforms as an effective communication tool for making social issues visible, expressing social and political demands, and in digital activism practices. With the widespread use of digital communication environments, the ways in which these channels are used are also transforming, and graphic design is being used as a visual communication tool in digital activism. Today, digital activism plays an important role in making global issues such as climate crisis, inequality, democratic rights, and migration visible. This research aims to reveal the visual narrative language of graphic design products used within the scope of digital activism by examining the use of symbols, metaphors, and colors, and by uncovering the strategies of these designs in generating meaning, universalizing the message, and establishing rapid communication with the audience. This study examines visual content from TheGreats.co, a platform that offers visual content related to climate, equality, freedom and democracy, and migration. Designed within the framework of qualitative research, the study utilized visual content analysis and analyzed a total of twenty-four visual themes selected through purposive sampling, focusing on color usage, symbolism, and visual metaphors. The analysis revealed that the symbols used in the visuals are largely internationally recognized signs that can produce similar meanings across different cultural contexts. This facilitates the reach of graphic design products produced within the scope of digital activism to wider audiences and supports the rapid perception of the message. It can be argued that the use of universal symbols is a significant element that increases the visibility and impact of digital activist discourse.

Keywords: Digital Activism, Graphic Design, Poster, Visual Language

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, yavci@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0589-6921

Başvuru/Received: 10/01/2026 **Kabul/Acceptance:** 20/02/2026 **Yayın/Publish:** 03/03/2026

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

Küresel problemler dijital teknolojilerin sunduğu olanaklardan faydalanarak sanat alanındaki üretimlerin konusu olabilmektedir. Sanat aracılığıyla bu problemlere yönelik toplumsal farkındalık oluşturulabilmektedir (Güner & Gülaçtı, 2019, s. 259). Sanatsal üretimin sunduğu bu görünürlük ve bilinç oluşturma potansiyeli, yalnızca temsil etmekle sınırlı kalmayıp izleyiciyi düşünmeye, tutum almaya ve kamusal alanda harekete geçmeye davet eden daha doğrudan müdahaleci pratiklerin gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda sanat ile toplumsal talep arasındaki ilişkinin güçlenmesi, ifade biçimlerinin aktivist eylemlere dönüşmesini mümkün kılan önemli bir eşik olarak değerlendirilebilir. Aktivizm, toplumsal, politik ve çevresel sorunlara dikkat çekmek, farkındalık oluşturmak ve değişim talep etmek amacıyla gerçekleştirilen bireysel ve kolektif eylemler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde aktivist pratikler, kamusal alanlarda gerçekleştirilen fiziksel eylemlerden yazılı ve görsel propaganda araçlarına kadar farklı biçimlerde ortaya çıkmıştır. Bu süreçte iletişim araçlarının gelişimi, aktivizmin ifade biçimlerini ve etki alanını doğrudan etkilemiştir. Özellikle kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, aktivist söylemlerin daha geniş kitlelere ulaşmasını mümkün kılmaktadır.

Turhan (2017, s. 27) aktivizmi toplumsal dönüşüm süreçlerini desteklemek ya da bu süreçlere karşı durmak amacıyla bireyler veya gruplar tarafından ortaya konulan planlı ve sürekli çabaların bütünü olarak ele almaktadır. Dijital teknolojilerin gelişmesi ve internet tabanlı iletişim ortamlarının gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesiyle birlikte aktivizm de yeni bir boyut kazanmıştır. Aktivizm kavramının temel çerçevesinden hareketle dijital aktivizm, dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen ve çevrim içi ortamı bir eylem alanı olarak kullanan tüm aktivist pratikleri kapsayan bir olgu olarak tanımlanabilir (Shah, Sivitanides, & Mehta, 2013, s. 296). Sosyal medya, dijital kampanyalar ve çevrim içi içerik paylaşım ağları, aktivist söylemlerin hızla dolaşıma girmesine olanak tanımaktadır. Bu durum, dijital aktivizmi günümüz dünyasında toplumsal farkındalık oluşturma etki alanından biri hâline getirmektedir.

Brodock (2010, s. 2)'a göre dijital aktivizmin ortaya çıkması ve etkili biçimde sürdürülebilmesi, teknolojik altyapı, sosyal ve siyasal dinamikler ile ekonomik koşulların bir arada bulunmasına bağlıdır. Bu temel unsurlar, dijital aktivist pratiklerin uygulanabilirliğini ve başarısını belirleyen başlıca etkenler olarak öne çıkmaktadır.

Savaş (2026)'a göre günümüzde dijital ortamda geliştirilen tepkiler, sokak eylemleriyle benzer düzeyde kamusal yankı uyandırabilmektedir. Sosyal medyada tartışılan konuların, haber üretim süreçlerini etkileyerek geleneksel medya gündemine taşınması, dijital aktivizmin görünürlüğünü artırmaktadır. Bu bağlamda dijital platformlar, karar verici mekanizmalar üzerinde güçlü bir etki alanı oluşturarak aktivist söylemin yayılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Diğer taraftan Karagöz ise "Dijital aktivizm" kavramı, aktivist pratikleri yalnızca dijital ortama indirgediği yönündeki eleştirilerle birlikte değerlendirildiğini ifade etmektedir. Her ne kadar terim, çevrim içi mecralarda yürütülen aktivist faaliyetleri tanımlamak için nötr bir çerçeve sunsa da bu sınırlı kullanım aktivizmin etkisini daraltma riskini barındırdığını belirtmiştir (Karagöz, 2013, s. 141).

Dijital aktivizmin bu yaygınlaşma sürecinde sanatçılar önemli bir rol üstlenmektedir. Sanatçılar, zamanla yalnızca estetik haz üretmenin ötesine geçerek toplumsal ve bireysel sorunlara dikkat çeken, bu sorunları görünür kılan ve kamusal alanda tartışmaya açan eserler üretmeye yönelmiştir. Bu üretimler aracılığıyla farkındalık oluşturmaya ve toplumsal bilinç geliştirmeye amaçlayan sanat pratiği, aktivist bir boyut kazanarak sanat ile aktivizmin kesişim noktasını oluşturmaktadır (Ganiz & Gülaçtı, 2024, s. 718).

Grafik tasarımda aktivizmin gelişimi, 1860'lı yıllarda ortaya çıkan Süfraj² (Suffragette) Hareketi'nden enformasyon teknolojilerinin hızla yükseldiği günümüze kadar güçlü bir biçimde devam etmektedir

² Kadınların siyasal haklarını elde etmeyi amaçlayan eylemlilik süreci ve bu doğrultuda ortaya çıkan örgütlü yapılar, Süfraj Hareketi olarak adlandırılmaktadır.

(Luke, 2009, akt. Oduncu, 2021, s. 95). Dijital ortamda üretilen içeriklerin büyük ölçüde görsellik üzerinden tüketilmesi, mesajların etkili biçimde aktarılmasında grafik tasarımın önemini artırmaktadır. Grafik tasarım mesleği, yalnızca estetik nitelikli görseller üretmek ya da mesaj iletmekle sınırlı değildir. Toplumsal ve kültürel konularla ilişki kuran bu disiplin, markaların kimlik inşasında, ürün ve ambalaj tasarımlarında bilinç oluşturmada ve yürütülen kampanyalar aracılığıyla çevresel ve toplumsal farkındalık yaratmada etkin bir rol üstlenmektedir (Benson & Perullo, 2017, s. 15). Grafik tasarım, karmaşık toplumsal ve politik meseleleri sadeleştirerek anlaşılır hâle getirme, dikkat çekme ve duygusal etki oluşturma potansiyeline sahip bir iletişim alanı olarak öne çıkmaktadır. Poynor'un da vurguladığı üzere grafik tasarımın temel hedeflerinden biri, izleyicide davranışsal değişimi teşvik edecek bir etki yaratmaktır (Poynor, 2008, s. 33). Dougherty de grafik tasarımcıların dönüşen sorumluluk alanlarına işaret ederek bu yaklaşımı somutlaştırmaktadır. Ona göre grafik tasarımcının konumu yalnızca görsel üretimle sınırlı değildir; tasarımcı kimi zaman mesajın yönünü belirleyen bir manipülatör, kimi zaman anlamı yapılandıran bir üretici, kimi zaman ise toplumsal değişimin görünürlük kazanmasını sağlayan bir aktör olarak rol almaktadır (Dougherty, 2008, s. 14). Uçar'a göre sözlü ve yazılı iletişim biçimlerinden çok daha önce kullanılan görsel iletişim, günümüzde de etkili algı oluşturma araçları arasında öncelikli bir konumunu sürdürmektedir (Uçar, 2019, s. 13). Bu yönüyle grafik tasarım, dijital aktivizmin görsel anlatım dilini şekillendiren temel unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Grafik tasarımın dijital aktivizm bağlamındaki işlevi yalnızca estetik düzenlemelerle sınırlı değildir. Tasarım, iletilmek istenen mesajın nasıl algılanacağını yönlendiren, anlam üretimini yapılandıran ve izleyici ile içerik arasında bir bağ kuran stratejik bir araç olarak görülmektedir. Renk, biçim, sembol ve kompozisyon gibi tasarım öğeleri, aktivist söylemin güçlendirilmesinde ve mesajın hedef kitleye aktarılmasında belirleyici rol oynamaktadır. Bu bağlamda grafik tasarım, dijital aktivizmde yalnızca destekleyici bir unsur olmak yerine söylemi biçimlendiren ve yönlendiren bir iletişim aracı olarak konumlanmaktadır.

Grafik tasarımın evrensel niteliği, yalnızca görsel çeşitliliği ve ulaştığı kitle genişliği üzerinden değil, toplumsal yararlar kurduğu ilişki üzerinden de değerlendirilmelidir. Bu doğrultuda bir tasarım ürününün politik boyutu, tasarımcının söylemlerinden ziyade üretim koşulları ve kamusal alanda üstlendiği toplumsal işlev temelinde ele alınmalıdır (Aslan, 2022, s. 314). Grafik tasarım, sürekli dönüşüm içinde olan dinamik bir disiplin olup tasarımcıların kendilerini sürekli öğrenmeye ve geliştirmeye açık olmalarını gerektirmektedir. Bu sürece uyum sağlayamayan tasarımcılar ise çağın gerekliliklerine yanıt vermekte zorlanarak güncel sorunlara karşı yetersiz kalan tasarım üretimleri ortaya koyma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır (Köylü & Akman, 2024, s. 86). Grafik tasarımın toplumsal dönüşüme katkısı bağlamında geniş kitleleri etkisi altına alabilme kapasitesi ile değerlendirilebilir. Bu minvalde tasarım bir katalizör etkisiyle kitleleri etkileyerek çeşitli aktüel oluşumların görünürlüğüne katkı sağlamaktadır (Tanrıku, 2025, s. 386).

Günümüzde iklim krizi, toplumsal eşitsizlikler, demokratik haklar ve göç gibi küresel sorunların dijital ortamlarda giderek daha görünür hâle gelmesi, grafik tasarımın bu alandaki işlevinin incelenmesini gerekli kılmaktadır. Dijital platformlarda üretilen grafik tasarım ürünlerinin hangi görsel anlatım unsurları üzerinden anlam ürettiğinin ortaya konulması hem görsel iletişim alanına hem de dijital aktivizm çalışmalarına katkı sağlayabilecek bir araştırma alanı sunmaktadır. Bu çalışma, dijital aktivizm bağlamında grafik tasarımın görsel anlatım dilini kapsamlı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, dijital ortamlarda dolaşıma giren tasarımların yalnızca estetik tercihler değil, aynı zamanda politik ve toplumsal anlamların kurulmasında etkin rol oynayan iletişim araçları olduğu varsayımından hareket etmektedir. Bu doğrultuda sembol, metafor, renk ve kompozisyon stratejileri üzerinden tasarımların anlam üretme mekanizmaları, mesajın geniş kitlelere ulaştırılmasını mümkün kılan görsel düzenlemeler ve kamusal farkındalık yaratma kapasiteleri değerlendirilmektedir. Böylece grafik tasarımın dijital aktivizm içindeki işlevi daha görünür hale getirilerek tasarım ile toplumsal etki arasındaki ilişkiye dair bütüncül bir çerçeve sunulması hedeflenmektedir.

Yöntem

Araştırma, dijital aktivizm kapsamında kullanılan grafik tasarım ürünlerinin görsel anlatım dilini incelemektir. Bununla birlikte dijital platformlarda üretilen grafik tasarım görsellerinin toplumsal ve politik sorunlara dikkat çekme sürecinde hangi görsel anlatım unsurları üzerinden yapılandığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda araştırma, açık lisanslı görsel içerikler sunan <https://thegreats.co> platformunda yer alan ve iklim, eşitlik, özgürlük ve demokrasi ve göç temalarını temsil eden afişlere odaklanmaktadır. Çalışmada, bu dört tema kapsamında üretilen görsellerde kullanılan tema, renk, sembol ve görsel metaforların dijital aktivist söylemin oluşumundaki rolü ele alınmaktadır.

Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmıştır. Dijital aktivizm bağlamında üretilen grafik tasarım ürünlerinin görsel özelliklerini incelemek amacıyla görsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görsel içerik analizi, görsellerin estetik özelliklerinin yanı sıra taşıdıkları anlamları ve bağlamsal ilişkileri çözümlemeye olanak tanıyan, görsel anlatımın toplumsal boyutlarını ortaya koyan bir yöntemdir (Rose, 2016). Bu çalışmada görsel içerik analizi, görsellerde yer alan anlam katmanlarını ortaya çıkarmaya yönelik yorumlayıcı bir çerçeve içinde ele alınmıştır. Analiz sürecinde görseller yalnızca biçimsel özellikleri bakımından değil, aynı zamanda kültürel göstergeler, temsil pratikleri ve ideolojik göndermeler bağlamında değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım, görsel materyalin üretildiği toplumsal koşulları ve dolaşıma girdiği dijital ortamı dikkate alarak anlamın nasıl kurulduğunu incelemeyi mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla çalışma, görsellerdeki sembolik düzenlemelerin izleyicide nasıl bir farkındalık ve tutum üretmeyi hedeflediğini sorgulayan eleştirel bir okuma pratiğine dayanmaktadır.

Araştırmanın evrenini TheGreats.co dijital platformunda yer alan afişler oluşturmaktadır. Bu çalışmada incelenen afişler, araştırmanın amacı doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Görsel materyallerin seçiminde, ele alınan temalarla doğrudan ilişkili olması, toplumsal ve çevresel farkındalık oluşturmayı hedeflemesi ve grafik tasarım unsurlarını açık biçimde yansıtmaları temel ölçütler olarak kabul edilmiştir. Afişlerin güncel görsel iletişim dilini temsil etmesi, dijital ve basılı mecralarda dolaşıma girmiş olması ve farklı tasarım yaklaşımlarını ortaya koyabilecek nitelikte olması seçim sürecinde dikkate alınmıştır. Seçilen toplam 16 afiş, belirlenen dört tema altında gruplandırılmış ve her tema kapsamında görsel analiz ile tablo temelli çözümleme birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, çalışma kapsamında geliştirilen görsel inceleme formu kullanılmıştır. Bu form, incelenen illüstrasyonların tema, renk kullanımı, sembol, görsel metafor ve görsel anlatım biçimi açısından sistematik biçimde değerlendirilmesine yönelik ölçütleri içermektedir. Elde edilen veriler, betimsel analiz ve tematik kodlama yöntemiyle çözümlenmiş ve görseller belirlenen kategoriler doğrultusunda analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamında incelenen afişlerde öne çıkan görsel düzenlemeler belirlenen kategoriler doğrultusunda sistematik biçimde ele alınmaktadır. Yapılan çözümlemeler, görsellerin taşıdığı anlamların tek ve değişmez olduğu varsayımına dayanmamakta, aksine görsel öğelerin belirli bağlamlarda nasıl işlev kazandığını ortaya koymayı hedefleyen yorumlayıcı bir okuma pratiğine dayanmaktadır. Bu doğrultuda tema, renk kullanımı, sembol/nesne tercihleri, görsel metaforlar ve anlatım biçimleri, dijital aktivist söylemin hangi temsil stratejileri üzerinden kurulduğunu görünür kılan analitik araçlar olarak değerlendirilmiştir.

Bu yaklaşım, aynı toplumsal problemin farklı tasarım kararları aracılığıyla nasıl çeşitlenen anlam katmanları üretebildiğini tartışmaya olanak tanımaktadır. Dolayısıyla burada sunulan kategoriler, zorunlu ve evrensel sonuçlar üretmekten ziyade, görsellerin olası anlamlandırma biçimlerini sistematikleştirmeyi ve karşılaştırmalı bir değerlendirme zemini oluşturmayı amaçlamaktadır.

İklim krizi afişleri

İklim çeşitliliği alanlarındaki bilim insanlarının verilerine göre iklim değişikliğinin devam ettiği ve gelecek açısından bir tehdit unsuru taşıdığı belirtilmektedir (Sanson, Hoorn, & Burke, 2019, s. 201). Bu konuda alınan tedbirlerin iklim değişikliğine karşı yetersiz kaldığı değerlendirilmektedir (Kayaardı & Bozyiğit, 2024, s. 86). İklim krizi, günümüzün en acil ve küresel ölçekte etkiler yaratan sorunlarından biri olarak dijital aktivist söylemin önemli temaları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda üretilen afişler, çevresel tahribatın boyutlarını görünür kılmayı, insan faaliyetlerinin doğa üzerindeki etkilerine dikkat çekmeyi ve toplumsal sorumluluk bilincini artırmayı amaçlayan görsel anlatım stratejileriyle öne çıkmaktadır. İklim temalı afişlerde kullanılan imgeler, renk paletleri ve sembolik anlatım biçimleri, kriz algısını güçlendiren ve izleyiciyi harekete geçirmeyi hedefleyen bir görsel dilin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Görsel 1: *İklim Krizi Afiş Tasarımları (1a - Ruchita Bait-India, 1b - Vanessa Pesarini-italy, 1c - Pepe Serra-Spain, 1d - Edgar Ludert – Mexico)*

Kaynak: <https://thegreats.co/artworks?theme=the-climate-collection&search=> Erişim tarihi: 05.01.2026

İklim krizi teması altında incelenen afişler, çevresel sorunları yalnızca bilgilendirici bir düzlemde ele almakla kalmayıp, izleyiciyi etik ve politik bir özne olarak konumlandıran güçlü görsel anlatım stratejileri sunmaktadır. Bu afişlerde görsel metaforlar, semboller ve renk kullanımı, dijital aktivist söylemin duygusal ve düşünsel boyutlarını eş zamanlı olarak harekete geçirmektedir.

Görsel 1a, iklim krizine yönelik bireysel sorumluluk söylemini merkezine alan bir anlatı kurmaktadır. “Be the change, not the problem” ifadesi, yalnızca tipografik bir slogan olmanın ötesine geçerek görsel kompozisyonun tamamına yayılan bir çağrı niteliği taşımaktadır. Bitkiyi onaran insan figürü, bireyin doğayla kurduğu ilişkiyi dönüştürülebilir bir süreç olarak sunarken, figürün küçük ölçekli ve sade biçimde betimlenmesi, büyük çevresel sorunlara karşı bireysel eylemin sembolik gücünü vurgulamaktadır. Yeşil tonların canlılığı, ekolojik iyileşme fikrini desteklerken, pembe zemin tasarıma iyimser ve motive edici bir atmosfer kazandırmaktadır. Bu yönüyle afiş, izleyiciyi suçlayıcı değil, dönüştürücü bir dil üzerinden eyleme davet etmektedir.

Görsel 1b, küresel ısınma ve buzulların erimesi olgusunu son derece yalın ancak etkili bir görsel metaforla ifade etmektedir. Dondurma formunda betimlenen buz kütlesi, gündelik ve masum bir nesnenin, geri dönülmez bir çevresel tehdidin temsiline dönüşmesini sağlamaktadır. Elde tutulan nesnenin eriyor olması, insanın doğa üzerindeki etkisini doğrudan ve kaçınılmaz bir sorumluluk ilişkisi içinde sunmaktadır. Minimal kompozisyon ve sınırlı renk kullanımı, görsel karmaşayı ortadan kaldırarak mesajın tek bir imge üzerinden yoğunlaşmasına olanak tanımaktadır. Bu afiş, iklim krizini

soyut bir problem olmaktan çıkarıp bireyin gündelik deneyimine dahil eden güçlü bir görsel anlatım örneği sunmaktadır.

Görsel 1c, iklim krizini kolektif mücadele bağlamında ele alan bir anlatı geliştirmektedir. Deniz içine yerleştirilmiş termometre, küresel sıcaklık artışını hem bilimsel hem de simgesel bir araç olarak temsil etmektedir. Termometreyi aşağı çekmeye çalışan figürler, bireysel eylemlerin yetersizliğine işaret ederken, birlikte hareket etmenin gerekliliğini vurgulamaktadır. Görselde kullanılan açık ve pastel tonlar, dramatik bir sorunun anlatımında panik yaratmak yerine bilinçlendirme ve dayanışma fikrini öne çıkarmaktadır. Bu yönüyle afiş, iklim krizini yalnızca bir felaket anlatısı olarak değil, toplumsal dayanışma yoluyla müdahale edilebilir bir süreç olarak konumlandırmaktadır.

Görsel 1d, iklim krizinin yıkıcı ve tehditkâr boyutunu karanlık bir görsel dil üzerinden aktarmaktadır. Endüstriyel yapıların bir canavar formu içinde birleşmesi, insan eliyle üretilen sistemlerin doğaya karşı yönelmiş bir tehlide dönüştüğünü simgesel bir düzlemde ifade etmektedir. Siyah ve gri tonların baskın kullanımı, umutsuzluk ve kaos duygusunu güçlendirirken, dokusal yoğunluk ve düzensiz formlar, çevresel yıkımın kontrol edilemezliğine işaret etmektedir. Bu afiş, izleyiciyi rahatsız etmeyi ve tehdit algısını bilinçli biçimde yükseltmeyi hedefleyen bir dijital aktivizm dili üretmektedir.

Kod	Tema	Renk Kullanımı	Sembol / Nesne	Görsel Metafor	Anlatım Biçimi
1a	İklim	Yeşil, pembe, pastel tonlar	Bitki, insan figürü	Doğayı onarma eylemi	Umut verici, motive edici
1b	İklim	Soğuk mavi ve beyaz tonlar	Dondurma	Eriyen buzullar	Minimal, çarpıcı
1c	İklim	Açık mavi, turuncu, pastel	Termometre, İnsan figürleri	Artan sıcaklık	İş birliğine dayalı
1d	İklim	Siyah, gri, koyu tonlar	Endüstriyel yapılar	Canavarlaşan doğa	Distopik, tehditkâr

Tablo 1: *İklim Krizi Teması Kapsamında İncelenen Afişlerin Görsel Anlatım Unsurları*

Tablo 1’de yer alan bulgular, iklim krizi temasının dijital aktivizm bağlamında tekil bir anlatım biçimiyle sınırlandırılmadığını, aksine çok yönlü ve katmanlı bir görsel dil aracılığıyla ele alındığını göstermektedir. İncelenen afişlerde renk, sembol ve görsel metaforların temaya göre bilinçli biçimde çeşitlendirildiği görülmektedir.

Tabloda dikkat çeken ilk unsur, renk kullanımının anlatım stratejisiyle doğrudan ilişkili olmasıdır. Görsel 1a ve 1c’de tercih edilen açık ve sıcak renk paletleri, izleyicide umut, çözüm ve eylem duygusu uyandırmayı amaçlayan yapıcı bir söylem üretirken; Görsel 1d’de kullanılan koyu ve baskın tonlar, iklim krizinin yıkıcı ve tehditkâr boyutunu vurgulayan eleştirel bir atmosfer oluşturmaktadır. Bu durum, rengin yalnızca estetik bir tercih değil, söylemsel bir araç olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Semboller ve görsel metaforlar açısından değerlendirildiğinde, afişlerin soyut çevresel sorunları gündelik nesneler ve insan bedeni üzerinden somutlaştırdığı görülmektedir. Dondurma (Görsel 1b) ve termometre (Görsel 1c) gibi evrensel olarak tanınan nesneler, iklim krizinin karmaşık yapısını sadeleştirerek izleyicinin hızlı algısına uygun hale getirmektedir. Bu yaklaşım, dijital ortamda dolaşıma giren görsellerin kısa sürede etkili bir mesaj iletme gerekliliğiyle örtüşmektedir.

Tabloda yer alan anlatım stratejileri incelendiğinde, afişlerin yalnızca felaket söylemine dayalı bir korku dili üretmediği, aksine bireysel sorumluluk, kolektif hareket ve sistem eleştirisi gibi farklı eylem çağrılarını aynı tema altında bir arada sunduğu görülmektedir. Bu çeşitlilik, dijital aktivist grafik

tasarımın tek yönlü bir propaganda aracı olmaktan ziyade, izleyiciyi düşünmeye ve konum almaya davet eden çok sesli bir iletişim biçimi sunduğunu göstermektedir.

Eşitlik afişleri

Dijital aktivizm bağlamında en sık başvurulmuş söylem alanlarından biri olarak toplumsal adalet, insan hakları ve ayrımcılık karşıtı mücadelelerle doğrudan ilişkilidir. Eşitlik, herkese aynı şekilde davranmak değil farklı grupların fırsat eşitliğine erişimini engelleyen engelleri ortadan kaldırmaktır (Ayhan, 2009, s. 46). Bu tema kapsamında üretilen afişler, farklı kimlikler, bedenler ve toplumsal konumlar arasındaki eşitsizlikleri görünür kılmayı amaçlayan bir görsel anlatım dili geliştirmektedir. İncelenen eşitlik temalı afişlerde, güç ilişkileri, temsil sorunları ve hak talebi gibi kavramların semboller ve metaforlar aracılığıyla sadeleştirilerek izleyiciye aktarıldığı görülmektedir. Dijital ortamda dolaşıma giren bu görseller, eşitlik kavramını soyut bir ideal olmaktan çıkararak gündelik yaşam deneyimleriyle ilişkilendiren bir anlatı kurmakta ve izleyiciyi toplumsal farkındalık geliştirmeye davet eden bir iletişim zemini oluşturmaktadır.

Görsel 2: Eşitlik Temalı Afiş Tasarımları (2a - Tsveta Pesheva -Bulgaria, 2b - Nanda Menteshava -Bulgaria, 2c - Nebojša Cvetković - Serbia, 2d - Olga Mroček – Poland)

Kaynak: <https://thegreats.co/artworks?theme=equality&search=> Erişim tarihi: 05.01.2026

Eşitlik teması kapsamında incelenen afişler, toplumsal farklılıkları ve ayrımcılık biçimlerini görünür kılarak birliktelik ve kapsayıcılık fikrini merkeze alan bir görsel anlatım dili kurmaktadır. Afişlerde bireyler arası fiziksel, kültürel ve sosyal farklılıklar, hiyerarşik bir karşıtlık yaratmadan aynı kompozisyon içinde dengeli biçimde konumlandırılmıştır. Bu yaklaşım, eşitlik kavramının yalnızca hukuksal bir talep değil, birlikte var olma pratiği olarak ele alındığını göstermektedir.

Görsel 2a'da farklı beden tiplerine ve fiziksel özelliklere sahip figürlerin aynı yapı altında bir araya getirilmesi, eşitliğin ortak yaşam alanları üzerinden temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Figürlerin benzer ölçekte ve aynı mekânsal düzlemde konumlandırılması, bireyler arasındaki güç farklarının görsel olarak nötralize edilmesine hizmet etmektedir. Kullanılan sınırlı renk paleti ve yumuşak geçişler, çatışmacı bir söylemden ziyade kapsayıcı ve sakin bir anlatım üretmektedir.

Görsel 2b'de yer alan çok parçalı zekâ küpü formu, farklı kimliklerin bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluşturduğunu simgeleyen güçlü bir görsel metafor sunmaktadır. Her yüzeyde farklı yüz ifadeleri ve renklerin kullanılması, çeşitliliğin eşitlik söyleminin temel unsuru olarak ele alındığını göstermektedir. Küpün düzenli ve dengeli yapısı, farklılıkların bir araya geldiğinde uyumlu bir toplumsal yapı oluşturabileceği fikrini desteklemektedir. Zekâ küplerinde genellikle aynı renkler yan yana getirilmektedir. Bu metafor seçimi oldukça ironik olarak değerlendirilebilir.

Görsel 2c’de eşitlik kavramı, ölçüm aracı metaforu üzerinden aktarılmaktadır. Terazi benzeri yatay bir düzlem üzerinde karşılıklı konumlandırılan figürler, toplumsal denge ve adalet arayışını simgelemektedir. Figürlerin birbirine eşit mesafede ve aynı zeminde yer alması, görsel anlatımda tarafsızlık ve adil temsil fikrini güçlendirmektedir. Arka plandaki açık renkli gökyüzü, eşitliğin ulaşılabilir ve evrensel bir ideal olduğuna işaret eden umut verici bir atmosfer oluşturmaktadır.

Görsel 2d’de ise tipografik vurgu ön plana çıkmakta ve eşitlik mesajı doğrudan sözel ifade ile desteklenmektedir. “We are one” ifadesi, farklı bireyleri temsil eden parmak figürleriyle birlikte kullanılarak birlik ve ortak kimlik söylemini güçlendirmektedir. El figürünün bütüncül yapısı, bireysel farklılıkların kolektif bir kimlik içinde anlam kazandığını vurgulayan sembolik bir anlatım sunmaktadır.

Kod	Tema	Renk Kullanımı	Sembol / Nesne	Görsel Metafor	Anlatım Biçimi
2a	Eşitlik	Mor tonları, pastel geçişler	Farklı beden tipleri	Ortak yaşam alanı	Birliktelik ve denge
2b	Eşitlik	Sarı, çok renkli yüzeyler	Zekâ Küpü, farklı yüzler	Farklılıkların bütün oluşturması	Pozitif ve çoğulcu
2c	Eşitlik	Açık mavi, toprak tonları	Su Terazisi benzeri düzlem	Toplumsal eşitlik ölçütü	Simgesel ve düşünsel
2d	Eşitlik	Turuncu, pembe	El, parmak figürleri ve farklı suratlar	Bireylerin kolektif bütünlüğü	Doğrudan ve çağrıcı

Tablo 2: *Eşitlik Teması Kapsamında İncelenen Afişlerin Görsel Anlatım Unsurları*

Tablo 2’de yer alan veriler, eşitlik temalı afişlerin görsel anlatımında çatışma ve karşıtlık yerine kapsayıcılık ve birliktelik söyleminin önceliklendirildiğini göstermektedir. Afişlerde eşitlik, yalnızca hukuksal ya da politik bir talep olarak değil, farklılıkların bir arada var olabileceği toplumsal bir ideal olarak temsil edilmektedir.

Tablodaki renk kullanımı incelendiğinde, pastel ve sıcak tonların ağırlıklı olarak tercih edildiği görülmektedir. Bu durum, eşitlik temasının sert ve baskıcı bir dil yerine izleyiciyle duygusal bağ kurmayı hedefleyen yumuşak bir görsel anlatım üzerinden aktarıldığını ortaya koymaktadır. Özellikle 2a ve 2b kodlu afişlerde renk çeşitliliği, temsil edilen kimlik çeşitliliğiyle paralel biçimde kurgulanmıştır.

Sembol ve görsel metaforlar açısından değerlendirildiğinde, eşitlik temasının soyut bir kavram olmaktan çıkarılarak gündelik ve evrensel imgeler aracılığıyla somutlaştırıldığı görülmektedir. Küp, el ve terazi benzeri formlar, farklı kültürel bağlamlarda benzer anlamlar üretebilen evrensel semboller olarak işlev görmektedir. Bu sembollerin kullanımı, dijital ortamda hızlı algılanabilirlik ve mesajın geniş kitlelere ulaşması açısından stratejik bir tercih olarak değerlendirilebilir.

Anlatım stratejileri bakımından tablo, eşitlik temalı afişlerin tek tip bir söylem üretmediğini, aksine farklı görsel yaklaşımlar aracılığıyla ortak bir mesaj etrafında çeşitlilik sunduğunu göstermektedir. Bazı afişler doğrudan tipografik mesajlarla izleyiciye seslenirken, bazıları görsel metaforlar yoluyla düşünsel bir okuma süreci önermektedir. Bu durum, dijital aktivist grafik tasarımın eşitlik temasını hem sezgisel hem de bilinçli algı düzeylerinde ele aldığını desteklemektedir. Tablo bulguları, eşitlik temalı afişlerde görsel anlatım unsurlarının bilinçli bir bütünlük içinde kurgulandığını ve grafik tasarımın kapsayıcı bir toplumsal söylem üretme potansiyelini güçlü biçimde yansıttığını göstermektedir. Bu sonuçlar, dijital aktivizm bağlamında grafik tasarımın eşitlik söylemini yaygınlaştıran ve görünür kılan etkili bir iletişim aracı olduğunu desteklemektedir.

Özgürlük ve demokrasi afişleri

Dijital aktivizm bağlamında en sık başvurulan söylem alanlarından biri olarak toplumsal adalet, insan hakları ve ayrımcılık karşıtı mücadelelerle doğrudan ilişkilidir. Bu konuda üretilen afişler, farklı kimlikler, bedenler ve toplumsal konumlar arasındaki eşitsizlikleri görünür kılmayı amaçlayan bir görsel anlatım dili geliştirmektedir. İncelenen eşitlik temalı afişlerde, güç ilişkileri, temsil sorunları ve hak talebi gibi kavramların semboller ve metaforlar aracılığıyla sadeleştirilerek izleyiciye aktarıldığı görülmektedir. Dijital ortamda dolaşıma giren bu görseller, eşitlik kavramını soyut bir ideal olmaktan çıkarak gündelik yaşam deneyimleriyle ilişkilendiren bir anlatı kurmakta ve izleyiciyi toplumsal farkındalık geliştirmeye davet eden bir iletişim zemini oluşturmaktadır.

Sembolik imgelerin toplumsal meselelerde bir mesaj aracı olarak kullanımı, siyasi iletişim alanında yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir. Görsel mesajın sadeleştirilmesi ve yoğunlaştırılması, afişlerin etkili iletişim kurma kapasitesini artırmaktadır. Nitekim siyasi kampanya süreçlerinde afişlerin seçmene en kısa ve en net mesajı iletme işlevi üstlendiği belirtilmektedir (Topuz, 1997, s. 5). Bu çerçevede, görsel materyallerin politik mesajların aktarımında üstlendiği belirleyici rolü göstermesi bakımından dijital aktivizm kapsamında üretilen tasarımların işlevini anlamlandırmak için önemli bir zemin sunmaktadır. Aynı zamanda görsel iletişim araçlarının farklı dönemlerde değişen teknolojik koşullara rağmen kamusal algıyı yönlendirme ve izleyiciyi belirli tutumlara davet etme kapasitesinin sürekliliğine işaret etmektedir.

Görsel 3: Özgürlük ve Demokrasi Temalı Afiş Tasarımları (3a - Ilian Iliev-Bulgaria, 3b - Liž Kummer - Luxembourg, 3c - Daniela Yankova - Bulgaria, 3d - Tom Pritchard - United Kingdom)

Kaynak: <https://thegreats.co/artworks?theme=freedom-democracy&search=> Erişim tarihi: 05.01.2026

Demokrasi teması kapsamında incelenen afişler, katılım, temsil, oy verme ve kolektif irade kavramlarını merkeze alan bir görsel anlatım dili oluşturmaktadır. Afişlerde demokrasi, soyut bir yönetim biçimi olarak değil, bireyin aktif rol üstlendiği bir toplumsal süreç olarak ele alınmaktadır. Görsel anlatımda kullanılan semboller ve metaforlar, izleyiciyi edilgen bir konumdan çıkararak sürece dahil olma fikrini güçlendirmektedir.

Görsel 3a’da insan başı ve parmak figürü üzerinden kurgulanan kompozisyon, bireysel bilinç ve karar verme mekanizmalarına yönelik eleştirel bir anlatım sunmaktadır. “Activate Change” ifadesiyle desteklenen görsel metafor, demokrasinin ancak bilinçli ve aktif bireylerin katılımıyla işlevsel olabileceği düşüncesini vurgulamaktadır. Başın üst kısmında yer alan küçük figür, düşüncenin

yönlendirilebilirliğine ve pasif kabullenme riskine işaret eden sembolik bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Görsel 3b’de güvercin figürü, barış ve özgürlük kavramlarıyla ilişkilendirilen evrensel bir sembol olarak kullanılmıştır. Kanat yapısındaki çizgisel düzen ve zeytin dalı metaforu, demokratik süreçlerin barışçıl yollarla sürdürülebileceği fikrini desteklemektedir. “Hope is a verb. Vote.” ifadesi, demokrasinin soyut bir beklenti değil, somut bir eylem alanı olduğunu vurgulayan doğrudan bir çağrı niteliği taşımaktadır.

Görsel 3c’de farklı renklere sahip el figürlerinin birlikte hareket etmesi, çoğulculuk ve ortak sorumluluk kavramlarını ön plana çıkarmaktadır. “Our future is in our hands” ifadesiyle desteklenen bu görsel anlatım, demokratik geleceğin bireylerin kolektif katılımı ile şekilleneceğini açık biçimde ifade etmektedir. Renk çeşitliliği, farklı toplumsal grupların eşit temsiline gönderme yapan kapsayıcı bir görsel dil oluşturmaktadır.

Görsel 3d’de yükselen yumruk figürleri, tarihsel olarak direniş, dayanışma ve hak mücadelesiyle ilişkilendirilen güçlü bir sembolik anlatım sunmaktadır. Farklı ten renklerine sahip yumrukların birlikte yükselmesi, demokrasinin ancak ortak mücadele ve dayanışma ile güçlenebileceği fikrini pekiştirmektedir. “Solidarity” ifadesi, görsel anlatımı destekleyen ve kolektif iradeyi öne çıkaran tipografik bir vurgu oluşturmaktadır. Demokrasi temalı afişlerin, izleyiciyi bilgilendirmenin ötesinde, eyleme çağırıcı bir görsel dil benimsediği görülmektedir. Evrensel semboller, güçlü metaforlar ve doğrudan mesajlar aracılığıyla oluşturulan bu anlatım, dijital aktivizm bağlamında demokrasinin katılımcı ve dinamik doğasını görünür kılmaktadır. Bu afişler, grafik tasarımın demokratik söylemi yaygınlaştırma ve toplumsal farkındalık oluşturma potansiyelini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Kod	Tema	Renk Kullanımı	Sembol / Nesne	Görsel Metafor	Anlatım Biçimi
3a	Özgürlük ve Demokrasi	Mavi zemin üzerinde sarı vurgu renkleri; yüksek kontrast	İnsan başı, parmak	Zihinsel yönlendirme ve bireysel farkındalığın tetiklenmesi	Minimal, eleştirel ve doğrudan anlatım
3b	Özgürlük ve Demokrasi	Soğuk mavi tonlar ve beyaz ağırlıklı renkler	Güvercin, zeytin dalı	Barışın demokratik katılım ve oy verme eylemiyle ilişkilendirilmesi	Simgesel ve sade anlatım
3c	Özgürlük ve Demokrasi	Canlı sarı, mavi ve beyaz renkler	Eller	Kolektif irade ve çoğulcu katılım vurgusu	Dinamik ve katılımcı anlatım
3d	Özgürlük ve Demokrasi	Sıcak ve doygun renk geçişleri	Yumruklar	Dayanışma ve ortak mücadele yoluyla özgürlük kazanımı	Güçlü, simgesel ve protest anlatım

Tablo 3: *Özgürlük ve Demokrasi Teması Kapsamında İncelenen Afişlerin Görsel Anlatım Unsurları*

Tabloda yer alan bulgular, özgürlük ve demokrasi temalı afişlerin görsel anlatımında bireysel bilinç ile kolektif eylem arasındaki ilişkinin bilinçli biçimde kurgulandığını göstermektedir. İncelenen afişlerde demokrasi, soyut bir yönetim kavramı olarak değil, bireyin düşünme, karar alma ve katılım süreçleri üzerinden yapılandırılan dinamik bir toplumsal pratik olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, dijital aktivizm bağlamında grafik tasarımın izleyiciyi pasif bir konumdan çıkararak eyleme yönlendiren bir iletişim dili geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Renk kullanımı incelendiğinde, yüksek kontrastlı ve sınırlı paletlerin tercih edilmesiyle mesajın hızlı ve güçlü biçimde algılanmasının hedeflendiği görülmektedir. Özellikle mavi ve sarı gibi evrensel algıya sahip renklerin kullanımı, özgürlük ve demokrasi kavramlarının güven, umut ve farkındalıkla

ilişkilendirilmesini sağlamaktadır. Bu renk stratejisi, dijital mecralarda görsel yoğunluk içinde dikkat çekme gerekliliğiyle örtüşmektedir. Renklerin belirli duygusal ve düşünsel çağrışımlar üreterek anlamın kurulmasında işlev görmesi, temsil süreçlerinin kültürel kodlar aracılığıyla üretildiğini vurgulayan yaklaşımlarla da uyumludur (Hall, 1997, s. 13-15).

Sembol ve nesne kullanımında, insan bedeni ve onun parçalarının merkezde yer aldığı dikkat çekmektedir. Baş, el, parmak ve yumruk gibi imgeler, demokrasinin insan iradesi ve katılımı olmadan var olamayacağına yönelik güçlü bir söylem üretmektedir. Bu sembollerin farklı kültürel bağlamlarda benzer anlamlar üretebilmesi, afişlerin evrensel bir anlatım diline sahip olduğunu ve mesajın geniş kitlelere aktarılmasını kolaylaştırdığını göstermektedir.

Görsel metaforlar, özgürlük ve demokrasi temasını doğrudan betimlemek yerine izleyiciyi düşünsel bir okuma sürecine davet eden bir yapı sunmaktadır. Zihinsel yönlendirme, barışçıl katılım, kolektif irade ve dayanışma gibi kavramlar, tekil imgeler üzerinden sadeleştirilerek aktarılmıştır. Bu durum, karmaşık politik süreçlerin görsel metaforlar aracılığıyla anlaşılır kılındığını ve dijital aktivist söylemin etkisinin artırıldığını ortaya koymaktadır.

Anlatım biçimleri açısından değerlendirildiğinde, afişlerin eleştirel, çağrıcı ve protest söylemleri bir arada kullandığı görülmektedir. Bazı afişler minimal ve doğrudan mesajlarla bireysel farkındalığı hedeflerken, bazıları simgesel ve kolektif imgelerle toplumsal dayanışmayı vurgulamaktadır. Bu çeşitlilik, özgürlük ve demokrasi temasının tek boyutlu bir anlatımla sınırlandırılmadığını, grafik tasarımın bu alanda çok katmanlı bir söylem üretebildiğini göstermektedir.

Göç afişleri

Göç teması, çağdaş grafik tasarımda küresel eşitsizliklerin, siyasal çatışmaların ve insani krizlerin görünür kılındığı temel anlatı alanlarından biridir. Göç, bireylerin ya da toplulukların çeşitli nedenlerle yeni bir yaşam umuduyla yer değiştirmesidir (Çilingir, 2022, s. 1927). Göç ile alakalı afişler, göç olgusunu yalnızca coğrafi bir hareketlilik, zorunluluk, belirsizlik ve aidiyet kaybı üzerinden şekillenen çok katmanlı bir deneyim olarak ele alınmaktadır. İncelenen görsellerde sınırlar, yollar ve insan bedeni gibi öğeler aracılığıyla kurulan görsel dil, göçmen bireyin maruz kaldığı yapısal baskıları ve kırılgan yaşam koşullarını güçlü biçimde yansıtmaktadır. Renk kullanımı, sembolik nesneler ve görsel metaforlar yoluyla göç, küresel politikaların ve toplumsal dışlanma pratiklerinin doğrudan bir sonucu olarak konumlandırılmaktadır. Bu afişler, izleyiciyi bilgi aktarılan bir konumda bırakmamaktadır. Etik bir farkındalık ve toplumsal sorumluluk geliştirmeye yönlendirmektedir. Dijital aktivizm bağlamında dolaşıma giren bu görsel üretimler, grafik tasarımın insani krizler karşısında eleştirel, sorgulayıcı ve dönüştürücü bir anlatım gücüne sahip olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Görsel 4: Göç Temalı Afiş Tasarımları (4a - Ūla Šveikauskaitė -Austria, 4b - Ojas Parkhi - India, 4c - Luis Leiva - Guatemala, 4d - Michi González - Guatemala)

Kaynak: <https://thegreats.co/artworks?theme=migration&search=> Erişim tarihi: 05.01.2026

4a kodlu afiş, göç deneyimini bireysel hafıza ve zorunlu yer değiştirme üzerinden ele almaktadır. Figürün sırt çantası içine yerleştirilen mimari silüetler, göçmenin fiziksel olarak bulunduğu mekân ile zihinsel olarak taşıdığı geçmiş arasındaki kopmaz bağı temsil etmektedir. Arka plandaki tel örgü ve silah silüeti, göçün gönüllü bir hareketten ziyade baskı ve tehdit koşulları altında gerçekleştiğine işaret etmektedir. Mor ve toprak tonlarının birlikte kullanımı, melankoli ve kayıp duygusunu güçlendirirken, figürün izleyiciye sırtını dönmüş olması belirsizlik ve yön­süzlük hissini pekiştirmektedir.

4b kodlu afişte göç, kolektif bir insanlık meselesi olarak sunulmaktadır. Bir teknenin, üst üste yığılmış insan elleri üzerinde ilerlemesi, göçmenlerin hayatta kalma mücadelesinin başkalarının insafına bırakıldığını açık biçimde ortaya koymaktadır. Eller hem destek hem de tehdit anlamı taşımakta ve bu ikili yapı göçmenlerin kırılgan konumunu görselleştirmektedir. Mavi tonların hâkimiyeti, deniz yoluyla gerçekleşen tehlikeli göç rotalarını çağrıştırmakta ve afişin dramatik etkisini artırmaktadır.

4c kodlu afiş, göç olgusunu çocukluk ve travma bağlamında ele almaktadır. Çocuğun sırtındaki çanta içerisine saplanmış kesici nesneler, savaşın ve şiddetin birey üzerindeki kalıcı izlerini simgelemektedir. Canlı sarı arka plan ile figürün taşıdığı ağır ve karanlık yük arasındaki tezat, göçün çocuklar için taşıdığı telafisi zor sonuçları görünür kılmaktadır. Figürün başındaki taç formu, çocukların istemeden üstlendikleri yetişkin sorumluluklarına ve kaybolan masumiyete göndermede bulunmaktadır.

4d kodlu afişte göç, umut ve doğallık söylemi üzerinden ele alınmaktadır. Göçmen figürlerin kuşlar üzerinde taşınması, göç olgusunu insanlık tarihinin doğal bir parçası olarak konumlandırmaktadır. Açık renk paleti ve yumuşak formlar, önceki afişlerdeki dramatik anlatıdan bilinçli olarak ayrılmakta ve göçe yönelik olumlayıcı bir bakış açısı sunmaktadır. “Migration is natural” ifadesi, göçün kriminalize edilmesine karşı güçlü bir görsel ve metinsel karşı duruş oluşturmaktadır.

Bu dört afiş, göç temasının mekânsal bir hareketlilik olmasından ziyade travma, bellek, kolektif sorumluluk ve umut ekseninde çok katmanlı bir anlatı ile ele alındığı göstermektedir. Görsel metaforlar aracılığıyla kurulan bu anlatım dili, dijital aktivizm kapsamında grafik tasarımın etik, politik ve insani bir söylem üretme gücünü açık biçimde ortaya koymaktadır.

Kod	Tema	Renk Kullanımı	Sembol / Nesne	Görsel Metafor	Anlatım Biçimi
4a	Göç	Mor, toprak tonları, pastel arka plan	Sırt çantası, mimari silüetler, tel örgü, silah	Göçmenin geçmişini fiziksel olarak taşıması	Figüratif, duygusal, sembolik anlatım
4b	Göç	Mavi ve tonları	Tekne, insan elleri	Göçmenlerin hayatta kalmasının başkalarına bağlı olması	Metaforik, kolektif anlatım
4c	Göç	Sarı zemin, koyu kontrast renkler	Çanta, kesici nesneler, taç	Çocuk bedeninde taşınan savaş ve şiddet yükü	Çarpıcı, eleştirel, dramatik anlatım
4d	Göç	Açık mavi, pastel tonlar	Kuşlar, insan figürleri, gökyüzü	Göçün insanlık tarihinin doğal bir parçası olması	İllüstratif, umut temelli anlatım

Tablo 4: *Göç Teması Kapsamında İncelenen Afişlerin Görsel Anlatım Unsurları*

Tablo verileri incelendiğinde, göç temasının tek yönlü bir anlatı üzerinden ele alınmadığı, aksine farklı toplumsal kırılma noktaları etrafında çeşitlendirildiği açık biçimde görülmektedir. 4a ve 4c kodlu afişler bireysel deneyim ve travma odaklı bir anlatım kurarken, 4b kodlu afiş kolektif kırılganlığı, 4d kodlu afiş ise göçe dair normatif algıları dönüştürmeye yönelik bir söylem üretmektedir.

Renk kullanımı, tematik yönelimi destekleyen temel görsel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Koyu ve bastırılmış renklerin kullanıldığı 4a ve 4c kodlu afişlerde göç, kayıp ve zorunluluk duygusu üzerinden yapılandırılırken; 4b kodlu afişte mavi tonlar, belirsizlik ve tehlike çağrışımlarını güçlendirmektedir. Buna karşılık 4d kodlu afişte tercih edilen açık ve yumuşak renk paleti, göç olgusuna dair daha kapsayıcı ve insani bir yaklaşımı görünür kılmaktadır.

Sembol ve nesne kullanımı açısından değerlendirildiğinde, sırt çantası, tekne, eller ve kuş figürleri gibi evrensel imgelerin seçildiği görülmektedir. Bu semboller, göç temasının kültürler arası okunabilirliğini artırmakta ve afişlerin dijital dolaşımında daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşmasını mümkün kılmaktadır. Özellikle çanta metaforu, göçmenin fiziksel hareketi ile zihinsel yükü arasındaki ilişkiyi doğrudan görselleştirerek güçlü bir anlatı kurmaktadır.

Görsel metaforlar, afişlerin aktivist söylemini taşıyan temel yapı taşlarıdır. Göçün bir yük, bir belirsizlik ya da doğal bir hareket olarak sunulması, izleyiciyi düşünmeye ve tutum almaya yönlendirmektedir. Bu durum, grafik tasarımın dijital aktivizm bağlamında yalnızca estetik bir üretim alanı olmadığını, aynı zamanda güçlü bir ideolojik ve etik söylem aracı olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

Anlatım biçimleri incelendiğinde ise figüratif ve illüstratif yaklaşımların ağırlık kazandığı görülmektedir. Bu tercihler, soyut kavramların somut ve duygusal olarak algılanmasını kolaylaştırmakta, izleyici ile afiş arasında empati temelli bir ilişki kurulmasına olanak tanımaktadır. Sonuç olarak tablo verileri, göç temalı afişlerin dijital aktivizm kapsamında çok katmanlı, eleştirel ve dönüştürücü bir görsel anlatım dili ürettiğini açık biçimde göstermektedir.

Sonuç

Enformasyon çağında dijital mecralarda dolaşıma giren görsel üretimler, bilginin hızla çoğaldığı ve dolaşıma girdiği bir ortamda toplumsal sorunların nasıl temsil edildiği ve hangi görsel anlatım stratejileriyle görünür kılındığı sorusunu daha da önemli hale getirmektedir. Bu bağlamda grafik tasarım, dijital aktivizmin söylemsel yapısında belirleyici bir rol üstlenmekte ve kamusal tartışmaların görsel düzlemde şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Afiş tasarımları üzerinden yürütülen bu araştırma, güncel toplumsal temaların (iklim, eşitlik, demokrasi ve göç) görsel anlatım yoluyla nasıl yapılandırıldığını ortaya koymayı amaçlamış ve dijital aktivizm ile grafik tasarım arasındaki ilişkinin somut örnekler üzerinden değerlendirilmesine olanak tanımıştır.

Çalışma kapsamında incelenen iklim krizi, eşitlik, özgürlük ve demokrasi ile göç temalı afişler, grafik tasarımın dijital aktivizm bağlamında nasıl yapılandırılmış bir görsel anlatım dili kurduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır. Afişlerin tamamı, güncel toplumsal sorunları doğrudan görünür kılan, izleyiciyi edilgen bir konumda bırakmayan ve anlamı imgeler üzerinden kuran bir tasarım yaklaşımına işaret etmektedir. Bu yaklaşım, grafik tasarımın dijital kamusal alandaki işlevini estetik üretimin ötesinde bir sorumluluk alanı olarak konumlandırmaktadır. Temalar arasında yapılan karşılaştırmalı değerlendirme, her bir konunun kendine özgü bir anlatı kurmasına karşın ortak bir görsel mantık etrafında birleştiğini göstermektedir. İklim krizi temalı afişlerde küresel tehdit algısı, dünya formu, doğa öğeleri ve parçalanma metaforlarıyla inşa edilmektedir. Eşitlik temalı afişlerde insan figürü, renk çeşitliliği ve simetrik düzenlemeler aracılığıyla toplumsal denge ve adalet fikri öne çıkmaktadır. Özgürlük ve demokrasi teması, baskı ve ifade arasındaki gerilimi zincir, megafon, oy pusulası ve kapalı alan imgeleri üzerinden kurmaktadır. Göç temalı afişlerde ise yol, sınır, bavul ve figür silüetleri üzerinden zorunlu hareketlilik ve belirsizlik deneyimi görselleştirilmektedir.

Bu tematik çeşitliliğe rağmen, afişlerde kullanılan anlam üretim stratejilerinin büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Dört temada da evrensel olarak tanınan semboller aracılığıyla iletişim kurulmakta ve bu semboller kültürel farklılıklardan bağımsız biçimde benzer çağrışımlar üretmektedir. Dünya küresi, zincir, terazi, sınır çizgisi ve yol metaforu, küresel ölçekte ortak bir görsel hafızaya seslenmektedir. Bu durum, dijital aktivizm kapsamında üretilen grafik tasarım afişlerinin dil ve kültür sınırlarını aşabilen bir anlatım gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Renk kullanımı ve kompozisyon düzeni, temalar arasında anlamı pekiştiren temel araçlar olarak öne çıkmaktadır. Yüksek kontrastlı renkler, kriz ve çatışma duygusunu güçlendirirken sade arka planlar mesajın doğrudan algılanmasını sağlamaktadır.

Tipografik tercihlerin kısa, vurucu ve net olması, görsellerin dijital dolaşım hızına uyum sağladığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda afişler, hızlı tüketilen dijital ortamda dikkat çekme ve mesajı kısa sürede aktarma amacına hizmet eden bilinçli bir tasarım anlayışıyla üretilmiştir.

Elde edilen bulgular, grafik tasarımın dijital aktivizmde soyut toplumsal sorunları somut görsel göstergeler aracılığıyla okunabilir kıldığını ortaya koymaktadır. İklim krizi, eşitlik, özgürlük ve demokrasi ile göç temaları, evrensel semboller ve görsel metaforlar üzerinden anlam kazanmakta ve izleyicide ortak bir farkındalık alanı oluşturmaktadır. Bu sonuçlar, grafik tasarımın dijital kamusal alanda eleştirel bir söylem kurabildiğini ve toplumsal meselelerin görünürlük kazanmasında etkili bir araç olduğunu açık biçimde göstermektedir.

Bununla birlikte çalışma, söz konusu görsel stratejilerin rastlantısal tercihler olmadığını, dijital iletişim ortamının hız, yoğunluk ve dikkat ekonomisi tarafından şekillenen koşullarıyla uyumlu biçimde üretildiğini düşündürmektedir. Ortaya çıkan tekrarlar ve benzerlikler, dijital aktivist tasarım pratiğinde paylaşılan bir görsel repertuarın varlığına işaret etmektedir. Bu repertuar, izleyicinin mevcut kültürel bilgisini harekete geçirerek anlamın hızlı biçimde kurulmasına katkı sağlamaktadır. Böylece grafik tasarım, dijital kamusal alanda yalnızca temsili bir rol üstlenmemekte, aynı zamanda yorumlama sürecinin sınırlarını da belirleyen bir çerçeve üretmektedir. Araştırma belirli bir platformda yer alan örneklerle sınırlıdır. Farklı üretim ağlarının ve kültürel bağlamların dahil edileceği karşılaştırmalı çalışmalar, görsel stratejilerin değişkenliklerini ve sürekliliklerini daha ayrıntılı biçimde ortaya koyabilir. Bunun yanı sıra izleyici alımlamasına odaklanan araştırmalar, bu tasarım tercihlerinin pratik etkilerini değerlendirme açısından önemli katkılar sunacaktır.

Kaynakça

- Alkan, M. Ö. (2015). Seçim afişleri ve parti amblemleri. *Birikim Dergisi*, 313, 101-113.
- Aslan, M. (2022). Grafik tasarımda evrensellik sorunu. *Sanat Yazıları*, 47, 311-333.
- Ayhan, A. (2009). Eşitlik ilkesi ve tarihçesi Türkiye'de kadın erkek eşitliği ve eşitsizliği. *Hukuk Gündemi*, 3, 45-51.
- Benson, E., & Perullo, Y. (2017). *Design to renourish: Sustainable graphic design in practise*. CRC Press.
- Brodock, K. (2010). *Digital activism decoded the new mechanics of change*. (D. M. Joyce, Dü.) International Debate Education Association.
- Çilingir, A. (2022). Gurbet kuşları film afişinin göç olgusu bağlamında göstergebilimsel çözümlenmesi. *Erciyes Akademisi*, 1926-1939.
- Doughtery, B. (2008). *Green graphic design*. Allworth Press.
- Güner, A., & Gülaçtı, İ. E. (2019). Küreselleşme ve çağdaş sanat. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 14(1), 245-274.
- Ganiz, E., & Gülaçtı, İ. E. (2024). Afiş tasarımındaki görsel tasarım öğelerinin sanat ve aktivizm ilişkisi bağlamında incelenmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 10(5), 717-731.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage Publications.
- Köylü, A. Ö., & Akman, M. (2024). Gelenekselden dijital basılı grafik ürünlerinyolculuğu: Afiş, broşür, bilet ve kitap örneği. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 15(1), 83-103.
- Karagöz, K. (2013). Yeni medya çağında dönüşen toplumsal hareketler ve dijital aktivizm hareketleri. *Communication and Diplomacy*, 1, 131-156.
- Kayaardı, F., & Bozyiğit, R. (2024). Afişlerin diliyle küresel ısınma. *International Journal of Geography and Geography Education*, 85-102.
- Oduncu, S. (2021). Tasarım aktivizmi bağlamında konu odaklı tasarımcılığın dijital platformlarının incelenmesi. *Yedi Sanat, Tasarım ve Blim Dergisi*, 26, 91-107.
- Poynor, R. (2008). *Warm regards*. Print.
- Rose, G. (2016). *Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials* (4. Baskı b.). Sage Publications.
- Sanson, A. V., Hoorn, J. V., & Burke, S. E. (2019). Responding to the impacts of the climate crisis on children and youth. *Child Development Perspectives*, 201-207.

- Savaş, A. (2026, 01 08). *Klavye delikanlılığı mı, devrimin anahtarı mı?*
<https://www.sabah.com.tr/pazar/2013/01/06/klavye-delikanliligi-mi-devrimin-anahtari-mi>
adresinden alındı
- Shah, V., Sivitanides, M., & Mehta, M. (2013). The era of digital activism. *International Journal of Information Technology Communications and Convergence*, 2(4), 295-307.
- Tanrıkulu, M. (2025). Çevresel ve sosyal adaletin sağlanmasında grafik tasarımın rolü. *Uluslararası Kültür Sanat ve İletişim Sempozyumu* (s. 383-398). Uksanil.
- Topuz, H. (1997). *Televizyon, radyo, basın ve afişle seçim savaşları*. Milliyet Yayınları.
- Turhan, D. G. (2017). Dijital aktivizm. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26-44.
- Uçar, T. F. (2019). *Görsel iletişim ve grafik tasarım*. İstanbul: İnkılap Yayınları.